

RETTENS DOM (Første Udvidede Afdeling)

16. april 1997^{*}

I sag T-554/93,

Alfred Thomas Edward Saint og Christopher Murray, henholdsvis Penrhos, Gwent (Det Forenede Kongerige), og Naas, Kildare (Irland), ved solicitors Burges Salmon ved advokat Erik H. Pijnacker Hordijk, Amsterdam, og advokat Hendrik J. Bronkhorst, Haag, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Luc Frieden, 62, avenue Guillaume,

sagsøgere,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved juridisk konsulent Arthur Brautigam og Michael Bishop, Rådets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos generaldirektør Bruno Eynard, Den Europæiske Investeringsbanks Direktorat for Juridiske Anliggender, 100, boulevard Konrad Adenauer,

og

^{*} Processprog: engelsk.

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, først ved juridisk konsulent Gérard Rozet og Xavier Lewis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, siden ved Gérard Rozet og Christopher Docksey, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

sagsøgte,

hvori der i medfør af EØF-traktatens artikel 173 er nedlagt påstand om annullation af artikel 8, stk. 2, litra a), og artikel 14, stk. 4, i Rådets forordning (EØF) nr. 2187/93 af 22. juli 1993 om tilbud om erstatning til visse producenter af mælk og mejeriprodukter, som midlertidigt har været forhindret i at udøve deres virksomhed (EFT L 196, s. 6), og i medfør af EØF-traktatens artikel 178 og 215 påstand om erstatning for de tab, sagsøgerne har lidt som følge af, at de har været forhindret i at markedsføre mælk i medfør af Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 13), som suppleret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 1371/84 af 16. maj 1984 (EFT L 132, s. 11),

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Udvidede Afdeling)

sammensat af præsidenten, A. Saggio, og dommerne C.W. Bellamy, A. Kalogeropoulos, V. Tiili og R. M. Moura-Ramos,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 21. maj 1996,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retlig baggrund

- 1 I 1977 udstedte Rådet med henblik på at nedbringe en overproduktion af mælk inden for Fællesskabet forordning (EØF) nr. 1078/77 af 17. maj 1977 om indførelse af en præmieordning for ikke-markedsføring af mælk og mejeriprodukter og for omstilling af malkekvægsbesætninger (EFT L 131, s. 1). Ved forordningen blev producenterne tilbudt en præmie for at påtage sig at undlade at markedsføre mælk i en periode på fem år eller at omstille besætningerne.
- 2 Sagsøgerne, der er mælkeproducenter i Det Forenede Kongerige og i Irland, indgik sådanne forpligtelser, som udløb henholdsvis den 11. marts 1984 og den 13. maj 1985.
- 3 I 1984 udstedte Rådet for at råde bod på en fortsat overproduktion forordning (EØF) nr. 856/84 af 31. maj 1984 (EFT L 90, s. 10) om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT 1968 I, s. 169). Ved den nye artikel 5c i forordningen blev der indført en »tillægsafgift« på de mængder mælk, som producenterne leverer, og som overstiger en »referencemængde«.

- 4 Ved Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 13, herefter »forordning nr. 857/84«) blev referencemængden for hver enkelt producent fastsat på grundlag af den produktion, der var leveret i et referenceår, nemlig kalenderåret 1981, idet medlemsstaterne dog kunne vælge kalenderåret 1982 eller kalenderåret 1983. Forordningen blev suppleret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 1371/84 af 16. maj 1984 om gennemførelsesbestemmelserne for den tillægsafgift, der er omhandlet i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 (EFT L 132, s. 11, herefter »forordning nr. 1371/84«).
- 5 Sagsøgernes ikke-markedsførings- eller omstillingsforpligtelser dækkede disse referenceår. Da de ikke havde produceret mælk i de pågældende år, kunne de ikke få tildelt en referencemængde og således heller ikke markedsføre mælk, der var fritaget for tillægsafgiften.
- 6 Ved domme af 28. april 1988 i sagerne Mulder (sag 120/86, Sml. s. 2321, herefter »Mulder I-dommen«) og Von Deetzen (sag 170/86, Sml. s. 2355) fastslog Domstolen, at forordning nr. 857/84, som suppleret ved forordning nr. 1371/84, er ugyldig som følge af en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.
- 7 Med henblik på at opfylde disse domme udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 764/89 af 20. marts 1989 om ændring af forordning (EØF) nr. 857/84 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 84, s. 2, herefter »forordning nr. 764/89«). I medfør af denne ændringsforordning fik de producenter, der havde indgået ikke-markedsførings- eller omstillingsforpligtelser, tildelt en »særlig« referencemængde (også kaldet »kvote«). Disse producenter kaldes »SLOM I-producenter«.

- 8 Tildelingen af en særlig referencemængde var undergivet flere betingelser. Visse af disse betingelser blev kendt ugyldige af Domstolen ved domme af 11. december 1990 i sagerne Spagl (sag C-189/89, Sml. I, s. 4539) og Pastätter (sag C-217/89, Sml. I, s. 4585).
- 9 På baggrund af disse domme udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 1639/91 af 13. juni 1991 om ændring af forordning (EØF) nr. 857/84 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift for mælk og mejeriprodukter (EFT L 150, s. 35, herefter »forordning nr. 1639/91«), hvorved de berørte producenter fik tildelt en særlig referencemængde. Disse producenter kaldes »SLOM II-producenter«.
- 10 En af de producenter, som stod bag det søgsmål, der førte til, at forordning nr. 857/84 blev kendt ugyldig, havde i mellemtiden sammen med andre producenter anlagt erstatningssøgsmål mod Rådet og Kommissionen med påstand om erstatning for de tab, de havde lidt som følge af, at de ikke havde fået tildelt en referencemængde i medfør af forordningen.
- 11 Ved dom af 19. maj 1992 i de forenede sager C-104/89 og C-37/90, Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen (Sml. I, s. 3061, herefter »Mulder II-dommen« eller »Mulder II-sagen«), fastslog Domstolen, at Fællesskabet er ansvarligt for de pågældende tab. Den gav parterne en frist på et år til at indgå en aftale om erstatningens størrelse. Da der ikke blev opnået enighed mellem parterne, blev sagen genoptaget, således at Domstolen i den dom, hvorved sagen vil blive afsluttet, kan fastsætte kriterierne for fastsættelsen af det lidte tab.
- 12 Det fremgår af Mulder II-dommen, at enhver producent, der har været forhindret i at markedsføre mælk, alene fordi han har påtaget sig en ikke-markedsførings- eller omstillingsforpligtelse, i princippet har krav på erstatning for de herved lidte tab.

- 13 På baggrund af det store antal berørte producenter og i betragtning af vanskelighederne ved at forhandle individuelle løsninger offentliggjorde Rådet og Kommissionen den 5. august 1992 meddelelse 92/C 198/04 (EFT C 198, s. 4, herefter »meddelelsen« eller »meddelelsen af 5. august«). Efter heri at have redegjort for, hvad Mulder II-dommen indebærer, tilkendegav institutionerne med henblik på at give dommen fuld virkning, at de ville vedtage de praktiske regler for betaling af erstatning til de pågældende producenter. Indtil vedtagelsen af de omhandlede regler forpligtede institutionerne sig til over for enhver producent, der havde krav på erstatning, at give afkald på at påberåbe sig forældelsen i henhold til EØF-statutten for Domstolen. Forpligtelsen var dog betinget af, at retten til erstatning ikke var forældet på tidspunktet for offentliggørelsen af meddelelsen eller på det tidspunkt, hvor producenten havde rettet henvendelse til en af institutionerne. Endelig forsikrede institutionerne producenterne om, at deres rettigheder ikke ville blive berørt af, at de ikke rettede henvendelse til institutionerne fra tidspunktet for offentliggørelsen af meddelelsen og frem til vedtagelsen af de praktiske regler for betaling af erstatningen.
- 14 I fortsættelse af meddelelsen af 5. august udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 2187/93 af 22. juli 1993 om tilbud om erstatning til visse producenter af mælk og mejeriprodukter, som midlertidigt har været forhindret i at udøve deres virksomhed (EFT L 196, s. 6, herefter »forordning nr. 2187/93«). Forordningen hjemler et tilbud om en fast erstatning til de producenter, der har fået tildelt særlige referencemængder i henhold til forordning nr. 764/89 og nr. 1639/91.
- 15 I henhold til artikel 8 i forordning nr. 2187/93 tilbydes erstatningen kun for den periode, for hvilken retten til erstatning ikke er forældet. Datoen for afbrydelsen af forældelsen på fem år efter artikel 43 i Domstolens statut er datoen for kravets fremsættelse over for en af Fællesskabets institutioner eller datoen for registreringen af et søgsmål for Domstolen eller senest den 5. august 1992, dvs. datoen for offentliggørelsen af ovennævnte meddelelse [artikel 8, stk. 2, litra a)]. Erstatningsperioden begynder fem år forud for datoen for afbrydelsen af forældelsen og ophører på det tidspunkt, hvor producenten fik tildelt en særlig referencemængde i medfør af forordning nr. 764/89 og 1639/91.

- 16 Ifølge artikel 14, stk. 4, i forordning nr. 2187/93 indebærer en accept af tilbuddet et afkald på enhver form for yderligere krav mod fællesskabsinstitutionerne for det omtvistede tab.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 17 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 29. oktober 1993 har Mary Aharn og 588 andre sagsøgere, heriblandt Alfred Thomas Edward Saint og Christopher Murray, anlagt sag med påstand om annullation af artikel 8, stk. 2, litra a), og artikel 14, stk. 4, i forordning nr. 2187/93, og om, at Fællesskabet tilpligtes at betale erstatning for de tab, de har lidt som følge af, at de har været forhindret i at udøve deres virksomhed i medfør af forordning nr. 857/84, som suppleret ved forordning nr. 1371/84.
- 18 Den 22. december 1993 indgav Abbott Trust og 314 andre sagsøgere i nærværende sag en begæring om foreløbige forholdsregler med henblik på at opnå udsættelse af gennemførelsen af artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2187/93 i tre uger fra datoen for afsigelsen af kendelse i sagen Jones m.fl. mod Rådet og Kommissionen (sag T-555/93 R), hvori der var fremsat begæring om udsættelse af gennemførelsen af forordning nr. 2187/93, navnlig forordningens artikel 8 og artikel 14, stk. 4, eller i to måneder efter modtagelsen af det i denne forordning hjemlede tilbud om erstatning, alt efter hvilken af disse perioder der måtte blive den længste. Ved Rettens præsidents kendelse af 12. januar 1994 i sagen Abbott Trust m.fl. mod Rådet og Kommissionen (sag T-554/93 R, Sml. II, s. 1) blev begæringen taget til følge. Sagen om foreløbige forholdsregler (sag T-555/93 R) blev afsluttet ved Rettens præsidents kendelse af 1. februar 1994 (sagerne T-278/93 R og T-555/93 R, T-280/93 R og T-541/93 R, Jones m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 11), idet begæringen om foreløbige forholdsregler ikke blev taget til følge.
- 19 Henholdsvis den 27. og den 25. januar 1994 fremsatte de nationale myndigheder på Rådets og Kommissionens vegne og for disses regning tilbud om erstatning til Saint og Murray i overensstemmelse med forordning nr. 2187/93.

- 20 Ved kendelse af 30. august 1994 er det tilladt Kommissionen, der alene er sagsøgt for så vidt angår erstatningspåstanden, at intervenere i annullationssøgsmålet til støtte for Rådets påstande.
- 21 Da alle andre sagsøgere end Saint og Murray har hævet sagen, er denne blevet slettet af registeret for deres vedkommende ved kendelser af 8. juni (586 sagsøgere) og 10. november 1995 (1 sagsøger).
- 22 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Første Udvidede Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 21. maj 1996.
- 23 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:
- Artikel 8, stk. 2, litra a), og artikel 14, stk. 4, i forordning nr. 2187/93 annulleres.
  - Fællesskabet tilpligtes at betale en erstatning på 18 403 ECU til Saint og på 9 342,497 ECU til Murray, forrentet med 8% p.a. fra den 19. maj 1992, beregnet i overensstemmelse med den metode, der er fastsat i artikel 6 og 11 i forordning nr. 2187/93, på grundlag af hele den periode, hvor de var forhindret i at markedsføre mælk.
  - Subsidiært: Fællesskabet tilpligtes at betale en erstatning på 6 658 ECU til Saint og på 4 306,626 ECU til Murray, beregnet i overensstemmelse med forordning nr. 2187/93 alene på grundlag af den heri fastsatte periode.
  - De sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

24 Rådet har som sagsøgt nedlagt følgende påstande:

— Annullations- og erstatningssøgsmålet afvises; subsidiært: Rådet frifindes.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

25 Kommissionen, der er inter文eneret til støtte for Rådets påstande for så vidt angår annullationssøgsmålet, og er sagsøgt for så vidt angår erstatningssøgsmålet, har nedlagt følgende påstande:

— Annullations- og erstatningssøgsmålet afvises, subsidiært frifindes Rådet.

— Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Annullationspåstanden

26 Sagsøgerne har fremført tre anbringender til støtte for annullationspåstanden, idet de har gjort gældende, at der er sket en tilsidesættelse af artikel 43 i statuten for Domstolen, en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og en tilsidesættelse af lighedsprincippet.

27 Rådet har, støttet af intervenienten, Kommissionen, gjort gældende, at annullationspåstanden bør afvises, og i det hele bestridt sagsøgerens anbringender.

Formaliteten

- 28 Rådet har fremført to anbringender til støtte for afvisningspåstanden. Det gør som det første anbringende gældende, at forordning nr. 2187/93 ikke berører sagsøgerne umiddelbart og individuelt. Det andet anbringende går ud på, at forordningen ikke kan anfægtes af producenterne i deres egenskab af modtagere af et tilbud om erstatning.
- 29 Kommissionen har i sit indlæg støttet Rådets påstande uden dog at fremføre selvstændige anbringender.
- 30 Der skal først tages stilling til det andet anbringende til støtte for afvisningspåstanden, idet undersøgelsen af den anfægtede retsakts virkninger logisk bør gå forud for behandlingen af spørgsmålet om, hvorvidt retsakten berører sagsøgerne umiddelbart og individuelt.

Virkningerne af den anfægtede retsakt

— Parternes argumentation

- 31 Rådet gør, støttet af Kommissionen, gældende, at forordning nr. 2187/93 ikke udgør en retsakt, der kan gøres til genstand for en domstolsprøvelse. Den har ikke nogen bindende virkninger, idet den ikke ændrer producenternes retsstilling, uden at de giver samtykke hertil.
- 32 Kommissionen har tilføjet, at man valgte den løsning at give SLOM-producenterne et uforpligtende forligstilbud ved en forordning, fordi det ville være vanskeligt at

forhandle med hver enkelt producent om et individuelt forlig. Den har under henvisning til Domstolens kendelse af 17. maj 1989 i sagen Italien mod Kommissionen (sag 151/88, Sml. s. 1255) og Rettens dom af 13. december 1990 i sagen Prodifarma m.fl. mod Kommissionen (sag T-116/89, Sml. II, s. 843) understreget, at der ikke gælder nogen retlig forpligtelse til at acceptere tilbuddet, der, så længe det ikke er accepteret, ikke har nogen indflydelse på behandlingen af de allerede anlagte retssager.

- 33 Tilbuddet har samme indhold som et forligsforslag, som Fællesskabet kunne have fremsat direkte over for den enkelte producent. Forordningen er blot et middel til at fremsætte tilbuddet. Den angiver udelukkende den metode, som Fællesskabet påtog sig at følge, såfremt tilbuddet blev accepteret (Domstolens kendelse af 8.3.1991, sagerne C-66/91 og C-66/91 R, Emerald Meats mod Kommissionen, Sml. I, s. 1143). Forordningsformen blev valgt, fordi den understreger alvoren bag institutionernes holdning. De eneste bindende bestemmelser i forordningen, nemlig bestemmelserne om de myndigheder, der er kompetente til at handle på Fællesskabets vegne, og bestemmelserne om de økonomiske konsekvenser af en accept af tilbuddet, er ikke genstand for søgsmålet.
- 34 Kommissionen konkluderer, at det efter retspraksis (Domstolens dom af 31.3.1971, sag 22/70, Kommissionen mod Rådet, Sml. 1971, s. 41, org. ref.: Rec. s. 263) er indholdet af en retsakt og ikke dennes form, der afgør, om den kan gøres til genstand for et søgsmål. En gennemgang af forordning nr. 2187/93 viser, at det tilbud, der er hjemlet i forordningen, ikke adskiller sig fra et forligstilbud, som en institution fremsætter direkte over for en producent. Da vilkårene i et sådant tilbud ikke kan gøres til genstand for søgsmål, gælder det samme for forordningens bestemmelser, som er af samme karakter.
- 35 Sagsøgerne har anført, at de fleste SLOM-producenter efter omstændighederne ikke har noget andet valg end at acceptere det tilbud, der er givet i medfør af forordning nr. 2187/93. Kommissionen har ifølge sagsøgerne selv erkendt, at en forordning kan gøres til genstand for søgsmål, hvis den foreskriver en bindende ordning uden at give nogen form for valgmulighed. Under disse betingelser bør sagen antages til realitetsbehandling.

— Rettens bemærkninger

- 36 Kun retsakter, der har bindende retsvirkninger, som kan berøre sagsøgerens interesser gennem en væsentlig ændring af hans retsstilling, kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål (Domstolens dom af 11.11.1981, sag 60/81, IBM mod Kommissionen, Sml. s. 2639, præmis 9, Rettens kendelse af 30.11.1992, sag T-36/92, SFEI m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2479, præmis 38, og af 21.10.1993, sagerne T-492/93 og T-492/93 R, Nutral mod Kommissionen, Sml. II, s. 1023, præmis 24, og Rettens dom af 22.10.1996, sag T-154/94, Comité des salines de France og Compagnie des salins du Midi et des salines de l'Est mod Kommissionen, Sml. II, s. 1377, præmis 37).
- 37 I det foreliggende tilfælde fremgår det klart af fjerde betragtning til forordning nr. 2187/93 og af forordningens artikel 1, 8 og 14 læst i sammenhæng, at forordningen indfører en ordning med tilbud om erstatning til SLOM I- og SLOM II-producenterne. Der anvendes således i fjerde betragtning og i artikel 8 og 14 ordet »tilbud«, formuleringerne »erstatningen tilbydes kun ...« og »erstatningen tilbydes«, samt udtrykket »tilbud om erstatning«. Det fremgår ligeledes af fjerde betragtning og navnlig af forordningens artikel 11, at der er tale om faste tilbud, idet de beregnes uden hensyntagen til de tab, der konkret er lidt, eller til den enkelte producents nærmere situation. Producenterne har en frist på to måneder til at acceptere tilbuddet. En accept af tilbuddet indebærer et afkald på enhver form for yderligere krav mod institutionerne for det lidt tab (artikel 14, stk. 4). Hvis tilbuddet derimod ikke accepteres, er det ikke længere bindende for institutionerne (artikel 14, stk. 3), men producenterne vil fortsat have mulighed for at anlægge en erstatningssag mod Fællesskabet.
- 38 Som anført af Rådet giver forordning nr. 2187/93 således blot hjemmel til, at der gives de mælkeproducenter, der har lidt tab som følge af anvendelsen af forordning nr. 857/84, et tilbud om erstatning for den i henhold til artikel 8 fastsatte periode. Reglerne om dette faste tilbud giver nærmere bestemt producenterne mulighed for at kræve, at de får tilbuddet, og der gives dem en frist på to måneder til at acceptere tilbuddet. Det følger af tilbuddets karakter, at en accept heraf har visse konsekvenser, idet en sådan accept indebærer et afkald på enhver form for yderligere

krav mod institutionerne. Det er imidlertid overladt til producenterne at vurdere, om de vil acceptere tilbuddet.

- 39 Såfremt en producent ikke accepterer tilbuddet, forbliver han i nøjagtig samme situation, som hvis den omhandlede forordning ikke var blevet udstedt, idet han bevarer retten til at anlægge et erstatningssøgsmål i medfør af EF-traktatens artikel 178 og 215.
- 40 Det fremgår således af den anfægtede forordnings indhold, at Rådet i realiteten har givet de producenter, der havde ret til erstatning, en yderligere mulighed for at opnå en sådan. Producenterne havde som nævnt allerede mulighed for at anlægge en erstatningssag i medfør af traktatens artikel 178 og 215. Da antallet af berørte producenter (jf. ovenfor, præmis 13) ifølge betragtningerne til forordning nr. 2187/93 udelukker, at der tages hensyn til den enkeltes individuelle situation, giver den anfægtede retsakt dem mulighed for at opnå den erstatning, de har ret til, uden at anlægge erstatningssøgsmål.
- 41 Forordning nr. 2187/93 har således i relation til producenterne karakter af et forligsforslag, som producenterne selv vælger, om de vil acceptere, og det udgør et alternativ til en retslig løsning af tvisten. De berørte producenters retsstilling påvirkes ikke negativt, idet den anfægtede retsakt ikke begrænser deres rettigheder. Den giver tværtimod blot en yderligere mulighed for at opnå en erstatning.
- 42 Artikel 8 og 14 i forordning nr. 2187/93, som sagsøgenes annullationspåstand særligt er rettet mod, fastsætter blot den periode, for hvilken der tilbydes en erstatning, og konsekvenserne af en accept af tilbuddet. Da det imidlertid er frivilligt, om man vil acceptere tilbuddet, afgør hver enkelt producent, der har modtaget et forligsforslag, selv, om de pågældende bestemmelser virkninger indtræder.

- 43 Under disse omstændigheder, og når henses til retspraksis vedrørende retsakter, der alene giver udtryk for en institutions hensigt (Domstolens dom af 27.9.1988, sag 114/86, Det Forenede Kongerige mod Kommissionen, Sml. s. 5289, præmis 12 og 13), finder Retten, at forordning nr. 2187/93, for så vidt som den hjemler et tilbud til producenterne, ikke er en retsakt, som producenterne kan anfægte ved et annullationssøgsmål.
- 44 Bortset fra tilbuddet om erstatning og betingelserne herfor, har forordning nr. 2187/93 ingen retsvirkninger i forhold til producenterne. De bestemmelser i forordningen, der ikke vedrører tilbuddet om erstatning og betingelserne herfor, finder nemlig kun anvendelse på de nationale myndigheder.
- 45 Annullationspåstanden må herefter afvises, uden at det er fornødent at undersøge det første anbringende til støtte for afvisningspåstanden.

Erstatningspåstandene

- 46 Sagsøgerne har principalt nedlagt påstand om, at Fællesskabet på grundlag af traktatens artikel 215 dømmes til at betale erstatning for de tab, de mener at have lidt. Disse tab er beregnet efter den i forordning nr. 2187/93 fastsatte beregningsmetode for hele den periode, hvor sagsøgerne var forhindret i at producere, og ikke blot for den periode, som der tages hensyn til i forordningen. Saint kræver en erstatning på 18 403 ECU og Murray en erstatning på 9 342,497 ECU, forrentet med 8% p.a. fra datoen for afsigelsen af Mulder II-dommen.

- 47 Sagsøgerne påstår subsidiært Fællesskabet dømt til at betale den erstatning, der følger af en anvendelse af forordning nr. 2187/93, således som den blev vedtaget.
- 48 Institutionerne påstår erstatningspåstandene afvist.
- 49 Saint har i sin replik ændret det krævede erstatningsbeløb under påberåbelse af en fejl ved anvendelsen af beregningskriterierne i forordning nr. 2187/93. Han kræver herefter principalt 30 686 ECU og subsidiært 12 052,12 UKL. Murray har ændret beløbet i sin subsidiære påstand til 4 724,27 IRL.
- 50 De to sagsøgere har under henvisning til nogle sagkyndige erklæringer anført, at deres reelle tab overstiger de krævede beløb. Saint's tab hævdes at være på 43 301 UKL og Murray's på 17 781 IRL.

Formaliteten

Parternes argumentation

- 51 Rådet har gjort gældende, at erstatningspåstandene bør afvises, da de ikke opfylder kravene i procesreglementet. I forbindelse med et erstatningssøgsmål skal sagsøgeren i stævningen give nærmere oplysninger om størrelsen af det lidte tab og fremkomme med de fornødne beviser herfor. I det foreliggende tilfælde skulle sagsøgerne også redegøre for de andre indtægter, som de havde i den periode, hvor de var forhindret i at producere mælk.

- 52 Kommissionen har anført, at sagsøgerne skal godtgøre, at der er årsagsforbindelse mellem institutionernes retsakt og de lidte tab. De har imidlertid blot fremført nogle oplysninger på grundlag af forordning nr. 2187/93. Deres påstande bør afvises fra realitetsbehandling, da sagsøgerne ikke har påvist særlige omstændigheder, der har gjort det umuligt at opgøre de faktiske tab (Rettens dom af 10.7.1990, sag T-64/89, Automec mod Kommissionen, Sml. II, s. 367, præmis 73-76). Desuden er de i replikken anførte tab baseret på sagsøgernes egne beregninger, og sagsøgerne har intet oplyst om den fulgte metode.
- 53 Sagsøgerne har bestridt, at erstatningspåstandene bør afvises som påstået af Rådet og Kommissionen. De finder, at stævningen opfyldte kravene i procesreglementets artikel 44, idet den indeholdt en kort fremstilling af søgsmålsgrundene. De har til støtte for replikken fremlagt en række nye beviser, herunder nogle sagkyndige rapporter.

Rettens bemærkninger

- 54 I henhold til procesreglementets artikel 44, stk. 1, litra c), skal stævningen indeholde oplysning om søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene.
- 55 Spørgsmålet om, hvorvidt stævningen i denne sag opfyldte kravene i den nævnte bestemmelse, kan ikke behandles uden hensyntagen til de særlige omstændigheder i sagen om mælkekvoterne. Stævningen sigter mod, at sagsøgerne opnår en erstatning for de tab, de har lidt i deres egenskab af mælkeproducenter som følge af anvendelsen af forordning nr. 857/84.
- 56 Det fremgår af sagens akter, at sagsøgerne har modtaget nogle tilbud om erstatning under sagens behandling, dateret den 27. og den 25. januar 1994, fra de kompetente nationale myndigheder på Rådets og Kommissionens vegne og for disses regning

inden for rammerne af forordning nr. 2187/93. Fællesskabets hensigt med denne retsakt er at yde erstatning til de producenter, som opfylder de betingelser, der er fastlagt i Mulder II-dommen (jf. ovenfor, præmis 13 og 14). Det må derfor på dette stadium — uden at der herved er taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt den omhandlede forordning kan anvendes efter de af sagsøgerne anførte kriterier, idet dette spørgsmål henhører under realiteten — fastslås, at institutionerne har anerkendt, at sagsøgerne opfylder de i forordningen opstillede betingelser, for så vidt som de har lidt et tab som følge af, at de ulovligt har været forhindret af Fællesskabet i at levere mælk.

- 57 Den i stævningen indeholdte påstand om, at der foreligger et tab, som skyldes en retsakt fra institutionerne, er herved tilstrækkelig til at opfylde kravene i procesreglementet, når henses til det tilbud om erstatning, der var givet sagsøgerne på de sagsøgtes vegne og for deres regning. I øvrigt har den kortfattede stævning ikke forhindret Rådet og Kommissionen i at forsvare deres interesser på effektiv måde.
- 58 Desuden kan angivelsen af de påberåbte retlige anbringender være meget kortfattet i stævningen, forudsat at sagsøgeren — som i det foreliggende tilfælde (jf. nedenfor, præmis 101) — fremkommer med alle fornødne oplysninger under sagen (Domstolens dom af 14.5.1975, sag 74/74, CNTA mod Kommissionen, Sml. s. 533, præmis 4), f.eks. ved hjælp af sagkyndige rapporter.
- 59 Det følger heraf, at indholdet af stævningen i denne sag er tilstrækkeligt til at opfylde kravene i procesreglementet, og at erstatningspåstandene derfor bør antages til realitetsbehandling.
- 60 Retten skal herefter på baggrund af sagsøgernes principale og subsidiære påstande først undersøge spørgsmålet, om der foreligger et erstatningskrav på grundlag af traktatens artikel 215, og omfanget heraf. Det skal dernæst undersøges, om der består et erstatningskrav særlig på grundlag af forordning nr. 2187/93, og der skal endelig tages stilling til erstatningens størrelse.

Spørgsmålet, om der foreligger et erstatningskrav på grundlag af traktatens artikel 215, og omfanget heraf

Spørgsmålet, om der foreligger et erstatningskrav

- 61 Sagsøgerne påberåber sig de tab, de har lidt i hele den periode, hvor de var forhindret i at markedsføre mælk i medfør af forordning nr. 857/84.
- 62 De sagsøgte bestrider rigtigheden af de påberåbte tab.
- 63 For så vidt angår de rejste erstatningskrav bemærkes, at det fremgår af Mulder II-dommen, at Fællesskabet er erstatningsansvarligt over for hver enkelt producent, der har lidt et erstatteligt tab som følge af, at han har været forhindret i at levere mælk i medfør af forordning nr. 857/84, hvilket institutionerne har anerkendt i deres meddelelse af 5. august (punkt 1 og 3).
- 64 På baggrund af de fremlagte dokumenter, der ikke er blevet bestridt af de sagsøgte, må det fastslås, at sagsøgerne befinder sig i den situation, der er omhandlet i meddelelsen. Eftersom de havde indgået ikke-markedsføringsforpligtelser i henhold til forordning nr. 1078/77, var de forhindret i at genoptage markedsføringen af mælk efter udløbet af forpligtelserne som følge af anvendelsen af forordning nr. 857/84.
- 65 I øvrigt har de kompetente nationale myndigheder henholdsvis den 27. og den 25. januar 1994 på Rådets og Kommissionens vegne og for disses regning givet sagsøgerne tilbud om erstatning af de lidt tab i medfør af forordning nr. 2187/93.

- 66 Under disse omstændigheder har sagsøgerne krav på, at de sagsøgte erstatter deres tab.
- 67 Fastsættelsen af erstatningsbeløbet forudsætter imidlertid, at erstatningskravets omfang fastlægges, dvs. den periode, for hvilken der skal betales erstatning. Det skal således undersøges, om og i hvilket omfang sagsøgernes krav er forældet. Retten tager herved hensyn til de argumenter, parterne har fremført vedrørende dette spørgsmål i forbindelse med annullationspåstanden.

Forældelse

— Parternes argumentation

- 68 Sagsøgerne har gjort gældende, at forældelsesfristen i artikel 43 i Domstolens statut først begyndte at løbe den 28. april 1988, som er datoen for afsigelsen af Mulder I-dommen, hvorved forordning nr. 857/84 blev kendt ugyldig. Deres krav er derfor ikke forældet.
- 69 De påberåber sig Domstolens praksis (bl.a. dom af 27.1.1982, forenede sager 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 og 5/81, Birra Wührer m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 85, herefter »Birra Wührer I-dommen«, og af 13.11.1984, forenede sager 256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 og 282/82, Birra Wührer m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 3693, herefter »Birra Wührer II-dommen«), hvorefter forældelsesfristen ikke kan begynde at løbe, før alle de betingelser, som er en forudsætning for erstatningspligten, er opfyldt. Dette udelukker imidlertid ifølge sagsøgerne ikke, at forældelsesfristen kan begynde at løbe fra et senere tidspunkt end det tidspunkt, hvor tabet opstod. I øvrigt viser Domstolens seneste praksis, at forældelsesfristens begyndelsestidspunkt under visse omstændigheder kan ligge ganske længe efter tidspunktet for tabets indtræden. I dom af 7. november 1985 i sagen Adams mod Kommissionen (sag 145/83, Sml.

s. 3539, herefter »Adams-dommen«) udtalte Domstolen, at forældelsen ikke kan gøres gældende over for skadelidte, der først på et senere tidspunkt har fået kendskab til det forhold, der er årsag til skaden, og derfor ikke inden forældelsesfristens udløb har kunnet fremsætte sit krav.

70 Der må ifølge sagsøgerne være en formodning for, at en fællesskabsforordning som den, der forhindrede SLOM-producenterne i at genoptage mælkeproduktionen, er lovlig og bindende, så længe den ikke er kendt ugyldig af Domstolen. Alle de betingelser, som var en forudsætning for erstatningspligten, var således først opfyldt på tidspunktet for afsigelsen af Mulder I-dommen. De personer, der har lidt tab som følge af ugyldigheden af forordning nr. 857/84, har altså først på dette tidspunkt fået kendskab til, at betingelserne for et erstatningssøgsmål mod Fællesskabet var opfyldt.

71 Sagsøgerne finder, at Rådet ikke heroverfor kan støtte ret på, at Mulder I-dommen havde tilbagevirkende kraft fra tidspunktet for forordning nr. 857/84's ikrafttræden. De understreger, at Rådet, selv om dommen havde virkning *ex tunc*, skulle vedtage en retsakt til opfyldelse af dommen og først gjorde dette et år senere.

72 Det kan ifølge sagsøgerne ikke antages, at producenterne, således som det gøres gældende af de sagsøgte, skulle have anlagt søgsmål for at afbryde forældelsen. Den eneste grund til, at de ikke anlagde søgsmål, var, at de havde tillid til institutionerne, der ved ikke at gøre forældelsen gældende over for sagsøgeren Heinemann i Mulder II-sagen havde givet dem det indtryk, at de havde givet afkald på at gøre en sådan indsigelse gældende.

73 Rådet har anført, at Domstolen i Birra Wührer II-dommen (præmis 22) understregede, at forældelsen ikke kan begynde at løbe fra datoen for ikrafttrædelsen af den retsakt, hvorved der rådes bod på ulovligheden af en tidligere retsakt. Det følger heraf, at den dato, sagsøgerne argumenterer for, nemlig datoen for afsigelsen af Mulder I-dommen, heller ikke kan lægges til grund. Dette tidspunkt er nemlig blot et andet udtryk for tidspunktet for ikrafttrædelsen af de forordninger, hvorved der

blev rådet bod på ulovligheden af forordning nr. 857/84. Det fremgår af fast retspraksis (Domstolens dom af 27.3.1980, forenede sager 66/79, 127/79 og 128/79, Salumi, Sml. s. 1237), at en dom, der afsiges i medfør af traktatens artikel 177 — som Mulder I-dommen — fastslår retstilstanden fra tidspunktet fra den omhandlede fællesskabsretsakts ikrafttræden og ikke blot fra tidspunktet for dommens afsigelse. Det var således fra tidspunktet for forordning nr. 857/84's ikrafttræden ulovligt ikke at tildele de berørte producenter referencemængder.

- 74 Rådet gør gældende, at situationen i nærværende sag er meget forskellig fra den situation, der førte til Adams-dommen. I sidstnævnte sag fik sagsøgeren først kendskab til den reelle årsag til sit tab flere år efter, at det opstod, efter udløbet af den normale forældelsesfrist. I nærværende sag vidste sagsøgerne derimod fra tidspunktet for udløbet af deres ikke-markedsføringsforpligtelse, at de var forhindret i at producere mælk, og de var fra dette tidspunkt bekendt med grunden hertil, nemlig at de ikke fik tildelt en særlig referencemængde ved forordning nr. 857/84.
- 75 Rådet har endelig anført, at det ikke gjorde forældelsen gældende over for sagsøgeren Heinemann i Mulder II-sagen, fordi denne sagsøger havde afbrudt forældelsen ved en skrivelse til institutionerne forud for sagens anlæg.
- 76 Rådet gør således gældende, at sagsøgernes krav er forældet for så vidt angår de tab, der er lidt inden den 5. august 1987, dvs. mere end fem får forud for meddelelsen af 5. august.
- 77 Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgerne kunne anlægge sag fra det øjeblik, hvor det var blevet afvist at tildele dem en referencemængde. Da et erstatningssøgsmål er af selvstændig karakter, var de berettigede til at anlægge et sådant søgsmål uden at behøve at godtgøre, at den pågældende lovgivning var ugyldig (Domstolens dom i sagen CNTA mod Kommissionen, jf. ovenfor, Domstolens dom af 28.3.1979, sag 90/78, Granaria mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 1081, og af 4.10.1979, forenede sager 241/78, 242/78 og 245/78-250/78, DGV m.fl. mod

Rådet og Kommissionen, Sml. s. 3017). Kommissionen bestrider sagsøgernes bemærkning om, at producenterne, inden forordning nr. 857/84 blev kendt ugyldig, ikke vidste, at de kunne anlægge et erstatningssøgsmål. Kommissionen anfører, at hvis man følger logikken i det pågældende argument, ville ingen anlægge sag, medmindre en offentlig myndighed forinden har fået kendt den retsakt, der er årsag til et tab, ugyldig. Det fremgår af fast retspraksis, at det ikke er en betingelse for anlæggelse af et erstatningssøgsmål, at der foreligger en dom om ugyldighed (Domstolens dom af 2.12.1971, sag 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt mod Rådet, Sml. 1971, s. 275, org. ref.: Rec. s. 975). Producenterne skulle derfor sørge for at forsvare deres rettigheder. Sagsøgerne tøvede på grund af de risici, der er forbundet med et sagsanlæg, og prisen for denne tøven var, at tiden gik.

— Rettens bemærkninger

- 78 Det er med henblik på afgørelsen af, i hvilket omfang kravene er forældet, nødvendigt først at fastsætte det tidspunkt, hvor tabene opstod, inden det fastlægges, på hvilket tidspunkt der er sket en afbrydelse af forældelsen.
- 79 Forældelsesfristen i henhold til artikel 43 i Domstolens statut kan ikke begynde at løbe, før alle de betingelser, som er en forudsætning for erstatningspligten, er opfyldt (Birra Wührer I-dommen, præmis 10).
- 80 Det er allerede fastslået, at disse betingelser i det foreliggende tilfælde er opfyldt for sagsøgernes vedkommende (jf. ovenfor, præmis 66).
- 81 I modsætning til, hvad sagsøgerne har gjort gældende, hørte det ikke til de betingelser, som var en forudsætning for erstatningspligten, at forordning nr. 857/84 blev kendt ugyldig. Da et erstatningssøgsmål i medfør af traktatens artikel 215, stk. 2, er et selvstændigt søgsmål i forhold til et annullationssøgsmål, er det heller ikke nogen forudsætning for et erstatningssøgsmål, at den retsakt, der er årsag til det lidte tab, er kendt ulovlig.

- 82 I det foreliggende tilfælde blev det af sagsøgerne lidte tab direkte forårsaget af en generel retsakt, nemlig forordning nr. 857/84. Tabet opstod således på det tidspunkt, hvor sagsøgerne efter udløbet af deres ikke-markedsføringsforpligtelser havde kunnet genoptage mælkeleverancerne, hvis det ikke var blevet afvist at give dem referencemængder. Fra dette tidspunkt var betingelserne for et erstatnings-søgsmål mod Fællesskabet opfyldt.
- 83 Sagsøgernes argument om, at Rådet, selv om den dom, hvorved forordning nr. 857/84 blev kendt ugyldig, havde virkning *ex tunc*, skulle vedtage en retsakt til opfyldelse af dommen, kan ikke tiltrædes. Den pågældende retsakt vedrører nemlig kun genoptagelsen af mælkeproduktionen. Den vedrører på ingen måde spørgsmålet om erstatning til producenterne.
- 84 Der kan ikke støttes ret på Adams-dommen, idet omstændighederne i denne sag var forskellige fra omstændighederne i nærværende sag. Sagsøgeren i Adams-sagen havde lidt tab, som med rimelighed kunne tilskrives en tredjemand, og tabene viste sig under omstændigheder, hvor det ikke kunne formodes, at Fællesskabet var ansvarligt. I en sådan situation skal der tages hensyn til det tidspunkt, hvor sagsøgeren fik kendskab til det forhold, der er årsag til skaden. Domstolen besluttede derfor, at forældelsen ikke kunne gøres gældende over for skadelidte, der først på et senere tidspunkt har fået kendskab til det forhold, der er årsag til skaden, og ikke har haft rimelig tid til at reagere (Adams-dommen, præmis 50).
- 85 Som anført af Rådet og Kommissionen, følger det desuden ikke af Adams-dommen, at forældelsesfristen først begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadelidte får kendskab til retsaktens ulovlighed. Domstolen understregede, at der skal lægges vægt på kendskabet til det forhold, der er årsag til skaden, og ikke på dets ulovlighed. I det foreliggende tilfælde kunne sagsøgerne i det øjeblik, de blev forhindret i at levere mælk, ikke være i tvivl om, at denne situation skyldtes anvendelsen af en generel retsakt, nemlig forordning nr. 857/84.

- 86 Endelig kan sagsøgerne ikke støtte ret på, at Rådet ikke gjorde forældelsen gældende over for sagsøgeren Heinemann i Mulder II-sagen. I denne sag havde den pågældende sagsøger nemlig, som anført af Rådet, forinden afbrudt forældelsen ved hjælp af en skrivelse til institutionerne.
- 87 Under disse omstændigheder begyndte forældelsesfristen at løbe den dag, hvor sagsøgerne efter udløbet af deres ikke-markedsføringsforpligtelser blev forhindret i at genoptage mælkeleverancerne på grund af afvisningen af at give dem en referencemængde. Denne dato, som udgør begyndelsestidspunktet for forældelsen, er for Saint's vedkommende den 1. april 1984, nemlig dagen for ikrafttrædelsen af forordning nr. 857/84, som lå senere end udløbet af Saint's ikke-markedsføringsforpligtelse. For Murray's vedkommende er datoen den 14. maj 1985, dvs. dagen efter udløbet af hans forpligtelse.
- 88 Med henblik på fastsættelsen af den periode, for hvilken der er indtrådt forældelse, bemærkes, at de tab, som Fællesskabet skal erstatte, ikke blev forårsaget øjeblikkeligt. Tabene opstod over en vis periode, så længe som sagsøgerne ikke kunne opnå en referencemængde og dermed ikke kunne levere mælk. Der er tale om fortsatte tab, som blev forøget dagligt. Retten til erstatning dækker derfor flere på hinanden følgende perioder, som begynder hver dag, hvor det ikke var muligt at markedsføre mælk. I forhold til datoen for afbrydelsen af forældelsen gælder forældelsen efter artikel 43 i Domstolens statut derfor den periode, der ligger mere end fem år forud for denne dato, uden at påvirke de rettigheder, der er opstået under senere perioder.
- 89 Det skal herefter med henblik på afgørelsen af, i hvilket omfang sagsøgernes rettigheder er forældet, fastlægges, på hvilken dato forældelsen blev afbrudt.
- 90 I overensstemmelse med artikel 43 i Domstolens statut blev forældelsen afbrudt af sagsøgerne den 29. oktober 1993, som er datoen for sagens anlæg. Rådet og Kom-

missionen forpligtede sig imidlertid ved deres meddelelse af 5. august (punkt 2 og 3) — efter at Domstolen havde fastslået, at producenterne havde ret til en erstatning (jf. ovenfor, præmis 13) — over for de producenter, der har lidt tab som følge af anvendelsen af forordning nr. 857/84, til ikke at gøre forældelsen i henhold til artikel 43 i Domstolens statut gældende indtil udløbet af fristen for fremsættelse af erstatningskrav, idet de nærmere praktiske regler herfor skulle vedtages senere.

- 91 Disse regler blev vedtaget ved forordning nr. 2187/93. I medfør af denne forordnings artikel 10, stk. 2, andet afsnit, udløb den frivillige begrænsning af institutionernes ret til at påberåbe sig forældelsen den 30. september 1993 over for de producenter, som ikke havde fremsat et erstatningskrav inden for rammerne af forordningen. Det følger af forordningens opbygning, at den pågældende frivillige begrænsning i forhold til de producenter, der fremsatte et sådant krav, ophørte ved udløbet af fristen for accept af det tilbud, der blev givet på baggrund af det fremsatte krav.
- 92 Sagsøgerne fremsatte et erstatningskrav i henhold til forordning nr. 2187/93 inden den 30. september 1993, men anlagde sag allerede den 29. oktober 1993, inden de havde modtaget et tilbud. Da forældelsen således blev afbrudt i oktober 1993, kan institutionerne ikke påberåbe sig forældelsen for så vidt angår perioden efter den 5. august 1992. Under disse omstændigheder er det — således som det i øvrigt også følger af Rådets argumentation — sidstnævnte dato og ikke datoen for afbrydelsen af forældelsen, der skal lægges til grund ved fastsættelsen af den periode, for hvilken der skal betales erstatning.
- 93 Denne periode omfatter de fem år, der gik forud for den 5. august 1992 (jf. Birra Wührer II-dommen, præmis 16). Den periode, for hvilken der faktisk skal betales erstatning, er imidlertid begrænset til perioden fra den 5. august 1987 til den 28. marts 1989, som er dagen før ikrafttrædelsen af forordning nr. 764/89, idet denne forordning ved fremover at give mulighed for tildeling af særlige referencemængder til SLOM I-producenterne bragte de af disse lidt tab til ophør.
- 94 Sagsøgernes krav er således forældet for så vidt angår perioden forud for den 5. august 1987.

Spørgsmålet, om der består et erstatningskrav på grundlag af forordning nr. 2187/93

- 95 Sagsøgerne har til støtte for deres subsidiære påstande gjort gældende, at princippet om redelighed kræver, at de under alle omstændigheder ikke mister deres ret til erstatning i henhold til forordning nr. 2187/93. De henviser herved til beløbet i det tilbud, der blev givet dem.
- 96 Rådet gør gældende, at sagsøgerne efter at have besluttet at anlægge sag på grundlag af traktatens artikel 215 skal bevise det reelle omfang af deres tab, idet enhver henvisning til beløbet i et eventuelt tilbud i medfør af forordning nr. 2187/93 er udelukket i denne forbindelse.
- 97 Kommissionen har ligeledes anført, at sagsøgerne efter at have afslået det tilbud, der blev givet dem, skal bevise, at de opfylder betingelserne i traktatens artikel 215.
- 98 Det bemærkes i denne forbindelse, at forordning nr. 2187/93 indeholder nogle restriktive bestemmelser om accept af det i forordningen hjemlede tilbud om erstatning.
- 99 Da sagsøgerne ikke har accepteret et sådant tilbud, hvilket de i øvrigt ikke kunne have gjort, samtidig med at de fortsatte deres søgsmål (artikel 14 i forordning nr. 2187/93), kan de ikke støtte nogen ret på forordningen, idet tilbuddet ikke længere er bindende for institutionerne (jf. ovenfor, præmis 37).
- 100 Sagsøgernes subsidiære påstande kan derfor ikke tages til følge.

Erstatningens størrelse

- 101 Sagsøgerne har fremsat erstatningskrav på henholdsvis 18 403 ECU for Saint's vedkommende og 9 342,497 ECU for Murray's vedkommende. De har også krævet renter af erstatningsbeløbet fra den 9. maj 1992, hvor Mulder II-dommen blev afsagt. I replikken er det af Saint krævede beløb blevet ændret til 30 686 ECU. Sagsøgerne har til støtte for deres krav fremlagt nogle sagkyndige erklæringer, hvorefter deres reelle tab skal udgøre henholdsvis 43 301 UKL for Saint's vedkommende og 17 781 IRL for Murray's vedkommende.
- 102 De sagsøgte gør gældende, at den af sagsøgerne fremlagte statistiske rekonstruktion af deres tab viser, at de — i modsætning til, hvad de selv hævder — ikke har lidt nogen tab som følge af, at de ikke fik tildelt en referencemængde. Kommissionen har særlig påpeget, at sagsøgerne ikke har fremlagt tal vedrørende den reelle størrelse af deres andre indtægter, at de i så henseende har baseret sig på forkerte sammenligningsgrundlag, og at de i deres vurderinger uberettiget har taget hensyn til renter, der vedrører en periode forud for afsigelsen af Mulder II-dommen. Kommissionen har i øvrigt bestridt de fremlagte sagkyndige erklæringer på flere punkter og opfordret Retten til ikke at tage hensyn til det af sagsøgerne foretagne skøn.
- 103 Det bemærkes, at parterne endnu ikke har haft mulighed for at tage særlig stilling til spørgsmålet om størrelsen af en erstatning for den periode, for hvilken der efter Rettens opfattelse skal betales erstatning, nemlig perioden fra den 5. august 1987 til den 28. marts 1989.
- 104 Retten vurderer, at mulighederne for en udenretlig løsning af tvisten ikke er udelukket. De sagsøgte har inden for rammerne af forordning nr. 2187/93 henholdsvis den 27. og den 25. januar 1994 gennem de kompetente nationale myndigheder givet sagsøgerne nogle tilbud om en fast erstatning. Sagsøgerne har subsidiært påstået institutionerne tilpligtet at betale de således foreslåede faste beløb (jf. ovenfor, præmis 95-100).

- 105 Retten skal under disse omstændigheder opfordre parterne til på baggrund af nærværende dom inden for en frist på tolv måneder at forsøge at opnå en aftale om størrelsen af den fulde erstatning for det tab, der kan erstattes. Såfremt der ikke opnås en aftale, skal parterne inden for samme frist tilstille Retten deres påstande opgjort i tal.

Sagens omkostninger

- 106 På baggrund af det ovenfor i præmis 105 anførte bør afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Første Udvidede Afdeling)

- 1) Påstanden om annullation af artikel 8, stk. 2, litra a), og artikel 14, stk. 4, i Rådets forordning (EØF) nr. 2187/93 af 22. juli 1993 om tilbud om erstatning til visse producenter af mælk og mejeriprodukter, som midlertidigt har været forhindret i at udøve deres virksomhed, afvises.
- 2) Rådet for Den Europæiske Union og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber skal erstatte de tab, sagsøgerne har lidt som følge af anvendelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter, som suppleret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 1371/84 af 16. maj 1984 om gennemførelsesbestemmelserne for den tillægsafgift, der er omhandlet i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68, for så vidt som disse forordninger ikke indeholder nogen bestem-

melse om tildeling af en referencemængde til producenter, som efter at have påtaget sig en forpligtelse i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1078/77 af 17. maj 1977 om indførelse af en præmieordning for ikke-markedsføring af mælk og mejeriprodukter og for omstilling af malkekvægsbesætninger ikke har leveret mælk i det af den pågældende medlemsstat valgte referenceår.

- 3) Den periode, for hvilken sagsøgerne har krav på erstatning for de tab, de har lidt som følge af anvendelsen af forordning nr. 857/84, er perioden fra den 5. august 1987 til den 28. marts 1989.
- 4) Inden tolv måneder efter domsafsigelsen meddeler parterne Retten størrelsen af de efter fælles aftale fastsatte erstatningsbeløb.
- 5) Såfremt en sådan aftale ikke kommer i stand, meddeler parterne inden samme frist Retten deres påstande opgjort i tal.
- 6) Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

Saggio

Bellamy

Kalogeropoulos

Tiili

Moura-Ramos

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. april 1997.

H. Jung

A. Saggio

Justitssekretær

Præsident